

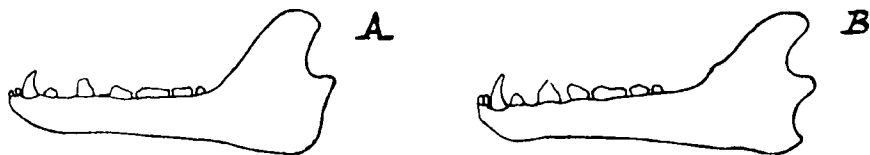
XVII. — AANTEEKENINGEN OVER MEGACHIROPTERA
DOOR D^r. P. A. DIETZ. — (MET 2 TEKSTFIGUREN.)

Bij het doorzien der rijke verzameling Megachiroptera van het Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden — waartoe ik door den Heer Directeur dezer inrichting welwillend in de gelegenheid werd gesteld — trokken enkele bijzonderheden mijn aandacht. Ofschoon het hier slechts losse waarnemingen geldt, kan het zijn nut hebben deze te publiceeren; ik geef ze echter slechts als aanvulling op enkele punten van het groote werk van Knud Andersen: Catalogue of the Chiroptera in the Collection of the British Museum, Sec. ed. Vol. I.

a. *Eidolon helvum* Kerr en *Eidolon dupreanum* Schl. et Poll.

De Afrikaansche (*helvum*) en de Madagascareensche soort (*dupreanum*) van het geslacht *Eidolon* onderscheiden zich voornamelijk van elkander, doordat bij de laatste het craniale rostrum naar verhouding een weinig langer en slanker is: de afstand van den voorrand der orbita tot het einde der nasalia is bij *E. dupreanum* gelijk aan of iets grooter dan de lengte van de rij tanden der bovenkaak, gerekend van hoektand tot laatste kies (m²); terwijl bij *E. helvum* deze afstand iets korter is dan de rij tanden. Bovendien is *E. dupreanum* een weinig grooter.

Ik kan hier nog aan toevoegen, afgaande op het ter beschikking zijnde materiaal, dat er een duidelijk verschil bestaat tusschen den vorm der onderkaak van beide soorten, nl. van het deel van den achterrand, gelegen beneden den condylus. Zooals uit de beschouwing der bijgevoegde lijntekeningen blijkt, gaat bij *E. dupreanum* (A) deze rand bijna recht

naar beneden, om vervolgens afgerond over te gaan in den benedenrand. Bij *E. helvum* (B) daarentegen is het overeenkomstige randgedeelte sterk ingebogen; de gevormde inham is bijna even groot als de tusschen condylus en processus coronoideus gelegen bocht; dientengevolge is de

processus angularis een sterk vooruitspringend uitsteeksel, dat achter- en benedenrand van den onderkaak scherp scheidt. Bij een ander exemplaar is dit kenmerk nog veel sterker uitgedrukt dan bij het afgebeelde.

b. Rousettus shortridgei Thos. et Wrought.

Deze soort was tot nog toe slechts bekend van Kalipoetjang in Zuid-Java en is nog maar in enkele exemplaren beschreven. Zij is verwant (misschien wel identisch?) met de Engelsch-Indische *R. leschenaulti*. Ik trof haar in de verzameling aan in twee exemplaren, het eene geëtiketteerd als *Cynonycteris amplexicaudata*, het ander nog ongedetermineerd. Het eerste exemplaar (a, nog niet in de uitgave van den Catalogus van 1888 opgenomen) is een zeer oud wijfje, door Dr. J. F. van Bemmelen aan het museum geschonken. Als plaats van herkomst is alleen opgegeven „Java”. De tanden zijn in sterke mate afgesleten, sommige zelfs totaal weggesleten. Gelukkig is echter aan de rechterzijde de laatste kies van de onderkaak (m_3) nog aanwezig, en kenmerkt het dier door zijne langgerekte vorm als een *R. shortridgei*. Het tweede exemplaar (b) is een jong, nauwelijks volwassen mannetje, afkomstig van Bandoeng, door Dr. J. H. F. Kohlbrugge geschonken.

Het door Anderson beschreven en gemeten individu is klaarblijkelijk een bijzonder groot specimen zijner soort (lengte van den benedenarm 91 mm.). De beide hier aanwezige exemplaren zijn althans belangrijk kleiner, zoodat het verschil in grootte tusschen deze en de andere Javaansche soort (*R. amplexicaudatus minor*) niet zóó in 't oog loopend is als hij aangeeft. Het grootte-verschil met *R. leschenaulti* verdwijnt geheel, en het zou mij niet verwonderen, als bij uitgebreider onderzoek bleek dat de nieuwe soort met deze identiek was, tenminste wanneer zij later ook op het schiereiland Malakka en Sumatra werd ontdekt.

Ik geef in bijgaande tabel de maten der beide exemplaren:

c. Dobsonia magna Thos. et Dobs., subsp. *moluccensis* Q. et G.

Dobsonia moluccensis, van de Ambon-eilanden, Ceram, Boeroe en de Aroe-eilanden, wordt door Andersen in zijn hoofdwerk nog als specifiek verschillend van *Dobsonia magna* (Nicuw-Guinea, Mysool, Waigoe) erkend, ofschoon er eigenlijk geen ander verschil bestaat, dan dat de laatste iets grooter is. In zijn „addenda et corrigenda” bij het genoemde werk, spreekt hij echter het vermoeden uit, dat het beter is de twee vormen als subspecies van dezelfde soort te beschouwen, daar inmiddels bij uitbreiding van materiaal gebleken is, dat de minima van *Dobs. magna* de maxima van *moluccensis* dicht naderen of zelfs daaraan gelijk worden. „With

LEDEMATTEN.		SCHEDEL.				TANDEN.			
	mm. a.	mm. b.		mm. a.	mm. b.		mm. a.	mm. b.	
Benedenarm	87	82	totale lengte.	41	45	p ³	2.5	2.9	
Pollex c. ung.	29	26	palation — foram. incis.	20.5	21	»	4.6	4.6	
2 ^e vinger metacarp.	38	39	palation — bastion.	15	16	p ⁴	2.6	2.9	
» 1 ^o phal.	9	9	orbita — punt nasalia	14	14	»	1.8	1.8	
» 2 ^e »	9	8	1) afstand kronen van m ²	12	12	m ¹	2.6	3	
3 ^e vinger metacarp.	56	55	lacrymale schedelbreedte	10.5	10.5	»	1.8	1.8	
» 1 ^o phal.	37	36	1) afstand kronen hoektanden	8.5	9	m ²	—	2.1	
» 2 ^e »	48	44	fossa mesopteryg.	6.5	6.4	»	—	1.6	
4 ^e vinger metacarp.	55	54	grootste breedte	5.5	5.5	p ₃	—	2.7	
» 1 ^o phal.	30	28	kleinste breedte	7.6	7.5	»	—	1.6	
» 2 ^e »	32	33	afstand p ⁴ — p ⁴	5.5	5.5	p ₄	—	3	
5 ^e vinger metacarp.	52	51	» hoektanden	9.5	9	»	—	1.7	
» 1 ^o phal.	27	26	diameter orbita	32.5	33	m ₁	—	2.6	
» 2 ^e »	29	29	mandibula; lengte	5.5	6	»	—	1.6	
Oor lengte	± 19	± 20	» symphyse	13.5	—	m ₂	—	2.5	
» gr. breedte	± 13	± 13	» hoogte proc. coron.	—	15	»	—	1.5	
Staat	—	16	2) c — m ² bovenkaak.	—	—	m ₃	4.9	2.1	
Tibia	39	37	2) c — m ₃ onderkaak.	—	17	»	4.1	1.1	
Voet c. ung	22	22							

1) gemeten van af den buitenrand der kroonvlakte. 2) gemeten langs de kroonvlakten

more complete material the overlapping may be found even greater" voegt hij hieraan toe.

Dit vermoeden vindt zijne bevestiging door de beschouwing van 8 alcohol-exemplaren, afkomstig deels van de Humboldtbaai (verzameld door de Nieuw Guinea expeditie Wichmann 1903, twee ex., deels van „Alkmaar" Nieuw Guinea expeditie Lorentz 1909—1910, zes exemplaren).

De lengtematen van den benedenarm varieren van 134—154 mm., en komen dus een eind beneden het voor *D. moluccensis* opgegeven maximum (146 mm.). Ter nadere illustreering volgen hier de maten van de twee kleinste exemplaren; *a.* afkomstig van de Humboldtbaai, *b.* van Alkmaar.

	mm. <i>a.</i>	mm. <i>b.</i>		mm. <i>a.</i>	mm. <i>b.</i>
Benedenarm	136	134	Oor lengte	32	33
Pollex c. ung. . . .	57	56	» gr. breedte	17	17
» metacarp	18	20	Tibia	64	61
2 ^e vinger metacarp . .	64	62	Voet c. ung.	39	40
¹⁾ » 1 ^e phal. . . .	18	15			
3 ^e vinger metarp. . .	88	87			
» 1 ^e phal. . . .	69	60			
» 2 ^e phal. . . .	88	90			
4 ^e vinger metacarp . .	80	77			
» 1 ^e phal. . . .	61	—			
» 2 ^e »	—	61			
5 ^e vinger metacarp . .	82	83			
» 1 ^e phal. . . .	48	43			
» 2 ^e »	50	50			

1) andere phalangen gebroken.